

Sygn. akt I C 502/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2021 r.

Sąd Rejonowy w Opocznie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Zofia Michałowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Krystyna Grabska

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2021 r. w Opocznie

sprawy z powództwa Z. Z. (1)

przeciwko J. Z. (1)

o zachówek w kwocie 41.800,00 zł

- zasądza od pozwanego J. Z. (1) na rzecz powoda Z. Z. (1) kwotę 36.500,00 (trzydzieści sześć tysięcy pięćset) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałej części;
- zasądza od powoda Z. Z. (1) na rzecz pozwanego J. Z. (1) kwotę 1.092,00 (tysiąc dziewięćdziesiąt dwa) złote tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nakazuje pobrać od pozwanego J. Z. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Opocznie kwotę 1.302,00 (tysiąc trzysta dwa) złote tytułem nieuiszczonej części opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa;
- nie obciąża powoda Z. Z. (1) nieuiszczoną częścią opłaty sądowej od oddalonej części powództwa.

Na oryginalnie podpis Sędziego

Sygn. akt I C 502/20

UZASADNIENIE

Powód Z. Z. (1) w pozwie z dnia 16 lipca 2020 r. (data wpływu) wnosił o zasądzenie od pozwanego J. Z. (1) kwoty 41.800,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem przysługującego mu zachowku po zmarłej M. Z. (1).

W uzasadnieniu pozwu powód Z. Z. (1) podał, że jest synem M. Z. (1) zmarłej 4 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Opocznie postanowieniem z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt I Nc 423/19 stwierdził, że spadek po zmarłej M. Z. (1) na podstawie ustawy nabyli synowie Z. Z. (1) i J. Z. (1) po 1/2 (jednej drugiej) części każdy z nich. Powód wskazał, że masa spadkowa po zmarłej jest pusta, bowiem przed śmiercią w drodze darowizny przekazała ona cały swój majątek, który stanowiło mieszkanie w O. przy ul. (...) na rzecz pozwanego J. Z. (1). Powód wskazał, że wielokrotnie ustnie występował do brata J. Z. (1) o wypłatę przysługującego mu zachowku. Jego żądania pozostały jednak bez żadnej reakcji ze strony pozwanego.

Powód podniósł również, że wartość mieszkania położonego w O. przy ul. (...) wynosi 180.000,00 zł, zatem połowa przysługującego mu udziału w spadku wynosi 41.800,00 zł. Ponadto w razie kwestionowania przez pozwanego J. Z.

(1) wartości mieszkania położonego w O. przy ul. (...) wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ds. wyceny nieruchomości celem ustalenia wartości tego mieszkania.

Powód podał, że odsetek ustawowych za opóźnienia w niniejszej sprawie dochodzi od dnia wniesienia pozwu. Powód podał, że podjął próby polubownego załatwienia sprawy z pozwanym – J. Z. (1) co do przysługującego powodowi zachowku. Przed złożeniem wniosku wielokrotnie ustnie występował do brata o wypłatę zachowku, jednak jego żądania pozostały bez żadnej reakcji z jego strony.

/vide: - pozew wraz z uzasadnieniem k. 3 – 4/

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 września 2020 r. (data wpływu) pozwany J. Z. (1) – reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego – wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podał, że w jego ocenie roszczenie o zapłatę zachowku jest w okolicznościach niniejszej sprawy sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.), a powództwo powinno zostać oddalone. Relacje pomiędzy stronami postępowania od wielu lat są bardzo trudne. Przyczyna tego stanu rzeczy leży po stronie powoda. Powód nigdy nie wspierał pozwanego – zarówno w zakresie opieki nad spadkodawczynią jak i w bezpośrednich, osobistych relacjach z pozwanym. Powód prezentował i nadal prezentuje wobec członków rodziny postawę wysoce roszczeniową, formułując choćby wobec pozwanego liczne żądania finansowe, które nierzadko przybierały formę gróźb. Powód zwracając się do pozwanego z żądaniem udzielenia pożyczek, jak i bezzwrotnego wsparcia finansowego, wprowadził pozwanego w błąd. Deklarował nie tylko zwrot uzyskiwanych od pozwanego kwot pieniężnych (czego wielokrotnie nie czynił), ale i przedstawiał nieprawdziwe informacje dotyczące przeznaczenia uzyskiwanych od pozwanego środków finansowych. W dniu 11 lutego 2011 r. pozwany pożyczył powodowi kwotę 40 000 zł. Do dziś kwota ta nie została przez powoda zwrócona. W 2016 r. powód otrzymał od bratanka A. Z. (1) kwotę 3.250,00 zł, która to kwota miała być przeznaczona na spłatę zadłużenia powoda w (...). Dodatkowo pozwany wychodził naprzeciw żądaniom powoda i przekazywał mu różne kwoty pieniężne choćby w roku 2019, gdy powód przekonywał pozwanego, iż planuje wyjazd do Australii i potrzebne są mu środki pieniężne na bilet lotniczy. Oświadczenie powoda, umowa pożyczki i wykaz transakcji bankowych przedstawionych w załączeniu dokumentują jedynie część świadczeń finansowych zrealizowanych na rzecz Z. Z. (1) przez członków rodziny.

Pozwany argumentował, że powód od daty śmierci spadkodawczyni mieszka w lokalu nr (...) przy ul. (...) w O.. To pozwany od grudnia 2018 r pokrywa koszt dostarczanej do lokalu energii elektrycznej, a także uiszcza do Wspólnoty mieszkaniowej czynsz za lokal. Pozwany otrzymywał informację o wysokości należnych opłat za lokal drogą mailową. W załączeniu do wiadomości mailowych Wspólnota Mieszkaniowa (...) przedstawia stosowne zestawienia.

Pozwany podniósł, że powód prezentuje postawę nieakceptowalną społecznie nie tylko wobec brata (pozwanego), ale postawę taką prezentował także w relacjach ze spadkodawczynią. To pozwany od lat 90-tych regularnie wspierał matkę finansowo, dbał nie tylko o podstawowe, egzystencjalne potrzeby spadkodawczyni ale i zaspokajał jej potrzeby dodatkowe – jak choćby związane z podróżowaniem, komercyjnymi pobytami w sanatorium, odpłatnym leczeniem. Pozwany od wielu lat regularnie (co najmniej raz w miesiącu) przekazywał spadkodawczyni pieniądze na utrzymanie, część z tych środków (stanowiąca istotną część zgłoszonego roszczenia) została przez spadkodawcę przekazana powodowi. Zarówno spadkodawczyni jak i pozwany wyrażali wobec powoda oczekiwanie, iż zmieni on swoją postawę i wykaże się samodzielnością w zakresie decyzji finansowych. Zarówno pozwany jak i spadkodawczyni czuli się osobiście dotknięci zachowaniem powoda. Pomimo wielokrotnych próśb ze strony rodziny powód nie zmienił swojego postępowania. Z powyższych względów ewentualna realizacja zachowku powinna być postrzegana jako rażąco niesprawiedliwa, a zastosowanie w sprawie niniejszej art. 5 k.c. pozwala na uczynienie zadość społecznemu odczuciu sprawiedliwości.

Niezależnie od powyższego, pozwany wskazał, iż po śmierci spadkodawczyni strony ustnie podzieliły przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku. Powód przejął wszystkie rzeczy osobiste matki, w tym przedstawiające znaczną wartość ekonomiczną wyczerpującą hipotetyczne żądania powoda. Były to między innymi nowe ubrania

spadkodawczyni, sprzęt AGD, zupełnie nowy telewizor, zegar. Stąd twierdzenie, iż masa spadkowa po M. Z. (1) była „pusta” nie jest zgodne prawdą.

Z ostrożności procesowej, w dalszym ciągu zaprzeczając istnieniu roszczenia, pozwany podał, iż kwestionuje jego wysokość wskazaną przez powoda. Pozwany stanowczo zaprzecza by wartość rynkowa lokalu zarówno aktualnie, jak i kiedykolwiek (choćby w dacie otwarcia spadku) kształtowała się na poziomie 168.000,00 zł. Wartość wskazana przez powoda jest istotnie zawyżona.

Niezależnie od powyższego z ostrożności procesowej pozwany wskazał, iż zgodnie z brzmieniem art. 1007 k.p.c. roszczenie uprawnionego z tytułu zachowku przedawnia się z upływem lat 5 od dnia otwarcia spadku. Przepis ten jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisu art. 118 k.c., stąd wyrażona w tym przepisie reguła, iż koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego nie ma zastosowania, tym samym roszczenie powoda – o ile by istniało, przedawniłoby się z dniem 4 marca 2020 r.

/vide: - odpowiedź na pozew wraz z załącznikami k. 23 – 57/

Na rozprawie w dniu 23 czerwca 2021 r.:

Powód Z. Z. (1) popierał powództwo w formie sprecyzowanej w pozwie. Oświadczył, że nie zgadza się, aby zapłata była w ratach i chce jednorazowo otrzymać kwotę żadaną w pozwie.

Pełnomocnik pozwanego J. Z. (1) wniósł o oddalenie powództwa, zajął stanowisko takie jak w odpowiedzi na pozew. Podtrzymał zarzut przedawnienia roszczenia, a w przypadku uwzględnienia roszczenia wnosił o rozłożenie na raty, ponieważ jak argumentował powód w przedmiotowym mieszkaniu zamieszkuje.

/vide: - skrócony protokół rozprawy z dnia 23 czerwca 2021 r. k. 167v

min. 00:43:30 – 00:48:52 nagranie koperta k. 168/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. Z. (2) z domu L., córka J. i M. zmarła w dniu 4 marca 2015 r. w S., ostatnio stale zamieszkiwała w O..

W dniu 19 sierpnia 2019 r. (data wpływu) Z. Z. (1) złożył do Sądu Rejonowego w Opocznie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej.

Postanowieniem z dnia 22 października 2019 r. wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 423/19 Sąd Rejonowy w Opocznie stwierdził, że spadek po M. Z. (1) na podstawie ustawy na byli synowie J. Z. (1) s. R. i M. i Z. Z. (1) s. R. i M. po 1/2 części każdy nich.

Postanowienie to uprawomocniło się dnia 13 listopada 2019 r.

/dowód: - odpisy aktów stanu cywilnego k. 6-8

- postanowienie z dnia 22.10.2019 r. w sprawie sygn. akt I Ns 423/10 k. 5

bezsporne: - akta sprawy Sądu Rejonowego w Opocznie sygn. akt: I Ns 423/10/

M. Z. (1) była właścicielką lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w O. o powierzchni 38,19 m² wraz ze związanym z własnością tego lokalu udziałem wynoszącym 38/954 części budynku i urządzeniami, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego to lokalu w Sądzie Rejonowym w Opocznie Wydziale Ksiąg Wieczystych jest urządzona księga wieczysta KW nr (...).

/dowód: - wydruk treści księgi wieczystej KW nr (...)

k. 83 – 95/

Umową sporządzoną w formie aktu notarialnego z dnia 5 stycznia 2015 r. Rep. A nr 1/2015 sporządzoną przed asesorem notarialnym E. M., zastępcą notariusza T. C. w kancelarii notarialnej w K. M. A. Z. (2) darowała swojemu synowi J. Z. (1) w/w lokal mieszkalny. Jednocześnie J. Z. (1) ustanowił nieodpłatnie na rzecz M. Z. (1) dożywotnią służebność osobistą mieszkania, polegającą na prawie korzystania z całego przedmiotowego lokalu mieszkalnego.

/dowód: - wypis aktu notarialnego Rep. A nr (...) k. 80 – 82/

Relacje między braćmi Z. Z. (1) i J. Z. (1) nie były najlepsze, a od około dwóch lat zostały całkowicie zerwane. Pozwany J. Z. (1) zatrudnił brata w firmie zarządzającej nieruchomościami, której był współnikiem. Ostatecznie powód został zwolniony za porozumieniem stron, gdyż nabywał dla firmy telefony, po czym sprzedawał je prywatnie. Następnie pozwany załatwił powodowi pracę w firmie ochroniarskiej. Pozwany niejednokrotnie pożyczał powodowi pieniądze. M.in. spłacił za niego kredyt, pożyczył mu 7.000,00 zł na bilet do Australii, do której powód ostatecznie nie poleciał, a z pożyczonej kwoty się nie rozliczył. Zakupili także wspólnie samochód, z którego następnie korzystał powód. Po pewnym czasie sprzedał samochód bez wiedzy pozwanego i nie rozliczając się z nim z uzyskanych w ten sposób środków finansowych.

Stosunki pozwanego J. Z. (1) z matką były dobre. Na kilka lat przed śmiercią mieszkała u pozwanego, on załatwiał jej wizyty u lekarzy, materace, łóżko antyodleżynowe. Wcześniej pozwany pomagał matce finansowo. U pozwanego przebywała często, przynajmniej raz w miesiącu i wówczas koszty jej utrzymania ponosił pozwany. Pozwany wybudował dom w którym jego matka miała swój pokój. Opłacał także jej wyjazdy do sanatorium, zabierał na wspólne rodzinne wyjazdy.

/dowód: - zeznania świadków: M. Z. (3) k. 100 skrócony

protokół rozprawy z dnia 9.12.2020 r. min.

00:22:54 – 00:35:52 nagranie koperta

k. 104,

A. Z. (1) k. 100 - 101 skrócony

protokół rozprawy z dnia 9.12.2020 r. min.

00:35:52 – 01:03:36 nagranie koperta

k. 104,

J. Z. (2) k. 101 –

101v skrócony protokół rozprawy z dnia

9.12.2020 r. min. 01:04:31 – 01:34:36

nagranie koperta k. 104,

H. B. k. 101v - 102 skrócony

protokół rozprawy z dnia 9.12.2020 r. min.

01:34:36 – 01:44:58 nagranie koperta

k. 104,

J. S. k. 102 – 102v

skrócony protokół rozprawy z dnia

9.12.2020 r. min. 01:44:58 – 02:00:03

nagranie koperta k. 104,

J. H. k. 102v – 103

skrócony protokół rozprawy z dnia

9.12.2020 r. min. 02:00:03 – 02:32:44

nagranie koperta k. 104,

- zeznania pozwanego J. Z. (1) k. 167 – 167v skrócony

protokół rozprawy z dnia 23.06.2021 r. min. 00:25:54 – 00:43:30

nagranie koperta k. 168/

Powód Z. Z. (1) często bywał u matki, a zanim zamieszkała u brata J. Z. (1) on zajmował się matką i jej mieszkaniem pomagając jej w czynnościach życia codziennego. Woził ją do brata do W. i przywoził z powrotem, zawoził do sanatorium.

M. Z. (1) miała dobre relacje z synem Z.. Mówiła że ma dwóch synów i kocha ich jednakowo.

/dowód: - zeznania świadka: A. W. k. 99v – 100 skrócony

protokół rozprawy z dnia 9.12.2020 r. min.

00:14:15 – 00:22:54 nagranie koperta

k. 104,

- zeznania powoda Z. Z. (1) k. 166v – 167 skrócony

protokół rozprawy z dnia 23.06.2021 r. min. 00:13:10 – 00:25:11

nagranie koperta k. 168,

M. Z. (1) darowała mieszkanie J. Z. (1), ale miało to na celu zabezpieczenie mieszkania dla Z. Z. (1), gdyż obawiała się, że on mieszkanie sprzeda i ostatecznie nie będzie miał gdzie mieszkać. Przez cztery lata Z. Z. (1) miał do dyspozycji to mieszkanie i w nim bywał, bo w tym czasie pracował w W..

J. Z. (1) aktualnie znajduje się w trudnej sytuacji finansowej z konieczności wspierania jednego z synów oraz posiadanego zadłużenia.

/dowód: - zeznania pozwanego J. Z. (1) k. 167 – 167v skrócony

protokół rozprawy z dnia 23.06.2021 r. min. 00:25:54 – 00:43:30

nagranie koperta k. 168/

Po czynności notarialnej M. Z. (1) przekazała swojej kuzynce A. W., że była u notariusza i miała problemy ze zrozumieniem tego co podpisała.

/dowód: - zeznania świadka: A. W. k. 166 – 166v skrócony

protokół rozprawy z dnia 23.06.2021 r.

min. 00:03:35 – 00:06:38 nagranie koperta

k. 168,

Powód Z. Z. (1) aktualnie przebywa w mieszkaniu znajdującym się w O. przy ul. (...). Po śmierci matki regulował koszty związane z utrzymaniem tego mieszkania przez kilka lat mimo, że nie mieszkał w nim, bo przebywał w W.. Po powzięciu wiadomości, że to mieszkanie stanowi własność brata J. Z. (1) zażądał zwrotu tych kosztów uzyskując tylko część z nich.

Relacje pomiędzy nim a bratem J. Z. (1) od dawna nie są właściwe, wręcz złe.

/dowód: - zeznania powoda Z. Z. (1) k. 166v – 167 skrócony

protokół rozprawy z dnia 23.06.2021 r. min. 00:13:10 – 00:25:11

nagranie koperta k. 168,

Dla lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), została założona księga wieczysta KW nr (...) prowadzona przez Sąd Rejonowy w Opocznie, V Wydział Ksiąg Wieczystych.

Typ księgi – lokal stanowiący odrębną nieruchomość. Księga została ujawniona w dniu 20 marca 2013 r.

Zgodnie z zapisami działu I nieruchomość lokalowa nr 6 położona jest przy ul. (...) w O., w powiecie (...), w województwie (...). Jest to lokal mieszkalny położony na drugiej kondygnacji i składa się z 1 pokoju, kuchni, łazienki, WC oraz przedpokoju. Powierzchnia użytkowa lokalu wynosi 38,19 m². Do lokalu nie przynależy pomieszczenie przynależne. Nieruchomość gruntowa objęta jest księgą wieczystą KW nr (...).

Zgodnie z działem I-Sp z prawem własności przedmiotowego lokalu związany jest udział 38/954 w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego gruntu dz. 746/52 objętego księgą wieczystą KW nr (...) przy ul. (...) oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali (numer udziału w prawie – 5).

W związku z tym prawo użytkowania wieczystego działki gruntu nr (...), jako zabudowanej wyłącznie budynkiem mieszkalnym wielorodzinnym – z dniem 1 stycznia 2019 r. przekształciło się w prawo własności tej działki, co potwierdzają zapisy wieczysto-księgowe (zaświadczenie wydane w trybie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów, GN. (...).14.2019 z dnia 23 stycznia 2019 r.) W dacie 5 stycznia 2015 r. grunt stanowił przedmiot prawa użytkowania wieczystego.

Budynek z przedmiotowym lokalem mieszkalnym posadowiony jest w granicach działki ewidencyjnej nr (...) w obrębie 12 w O. przy ul. (...). Powierzchnia działki wynosi 0,0418 ha. Grunt stanowi użytek (...) – inne tereny zabudowane.

Lokal położony jest w jednostce ewidencyjnej O.-Miasto w obrębie 12 pod numerem jednostki rejestrowej nr G.834.

Lokal usytuowany jest w budynku oznaczonym numerem ewidencyjnym (...);1, 4-kondygnacyjnym, podpiwniczonym, wzniesionym w 1981 r. Powierzchnia zabudowy budynku wynosi 418 m². Według danych ewidencyjnych w budynku

wyodrębniono 17 lokali. Powierzchnia zabudowy budynku wynosi 418 m², zaś jego powierzchnia użytkowa z obmiaru – 929 m². Budynek jest murowany, wzniesiony w konstrukcji tradycyjnej.

Zgodnie z podsumowaniem uwarunkowań planistycznych według stanu na dzień opracowania opinii, tj. 18 lutego 2021 r.: 1) nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jak również nie została podjęta uchwała o przystąpieniu do jego sporządzania precyzująca przyszłe przeznaczenie terenu; 2) w zapisach obowiązującego studium analizowany obszar położony jest na terenie jednostki zabudowy usługowo-produkcyjnej w strefie A; 3) w zapisach projektowanego studium uwarunkowań, którego projekt udostępniony jest przez Urząd Miasta w O., przedmiotowa nieruchomość położona jest w granicach jednostki (...) – tereny zabudowy usługowo – produkcyjnej; 4) sposób zagospodarowania nieruchomości (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna) jest zgodny z uwarunkowaniami planistycznymi obowiązującymi na datę opinii (na terenach zabudowy usługowo-produkcyjnej dopuszczona jest lokalizacja nowej i utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, przebudowy, modernizacji, z zastrzeżeniem że prowadzona działalność nie może powodować negatywnego znaczącego oddziaływania na środowisko poza granice działki).

Przedmiotowy lokal położony jest na II kondygnacji (I piętrze) w budynku (...) -kondygnacyjnym, podpiwniczonym w klatce nr 1.

Mieszkanie składa się z 1 pokoju, kuchni, łazienki, z WC oraz przedpokoju. Lokal posiada niewielki balkon od strony północnej (wyjście na balkon z pokoju, ekspozycja na ul. (...)). Wysokość pomieszczeń wynosi około 2,8 m z uwzględnieniem okładzin sufitów.

Elementy wykończenia lokalu w dacie oględzin, tj. 16 lutego 2021 r.: 1) podłogi i posadzki – parkiet, wykładzina PCV, terakota (łazienka z WC, kuchnia), na balkonie pokrycie z blachy; 2) okładziny ścian – malowanie emulsyjne, fragmentarycznie glazura; 3) stolarka okienna – z PCV (bez zmian względem stanu z 5 stycznia 2015 r.); 4) stolarka drzwiowa – drewniana o widocznym stopniu zużycia (bez zmian względem stanu z 5 stycznia 2015 r.); 5) (...) ee, wodno-kanalizacyjna, c.o., teletechniczna, lokal nie posiada przyłącza gazu. Instalacja klimatyzacji w lokalu w dacie oględzin, zgodnie z oświadczeniem uczestnika oględzin p. Z. Z. (1), została zamontowana w lokalu przed 2015 r.; 6) grzejniki żeliwne; ruchomości – pozostają poza zakresem wyceny, z uwagi na fakt, że wycena dotyczy nieruchomości w ujęciu kodeksowym.

Lokalizacja i otoczenie – decydują o spełnieniu wyznaczników dobrego sąsiedztwa w stanie na 2015 r., pozwalają ocenić tę cechę jako bardzo dobrą.

Położenie na kondygnacji – lokal mieszkalny nr (...) usytuowany jest na I piętrze w budynku niskim 4-kondygnacyjnym, co kwalifikuje tę cechę jako bardzo dobrą.

Standard techniczno-użytkowy lokalu – według stanu na dzień 5 stycznia 2015 r. oceniony jako przeciętny.

Standard budynku – według stanu na dzień 5 stycznia 2015 r. oceniony jako dobry.

Powierzchnia użytkowa lokalu – oceniona jako bardzo dobra (38,19 m²), lokal (...) -pokojowy.

Wartość nieruchomości lokalowej oznaczonej jako lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w O. według stanu na dzień 5 stycznia 2015 r. i cen aktualnych na datę opinii, tj. 18 lutego 2021 r., bez uwzględnienia obciążenia służebnością osobistą na rzecz M. Z. (1) po zaokrągleniu w złotych wynosi 146.000,00 zł.

Wartość służebności osobistej na rzecz M. Z. (1) (lub zmniejszenia wartości rynkowej obciążonej tym ograniczonym prawem rzeczowym) wynosi 34 748 zł.

Wartość nieruchomości lokalowej oznaczonej jako lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w O. według stanu na dzień 5 stycznia 2015 r. i cen aktualnych na datę opinii, tj. 18 lutego 2021 r. z uwzględnieniem obciążenia służebnością osobistą na rzecz M. Z. (1) po zaokrągleniu w złotych wynosi 111.000,00 zł.

/dowód: - opinia pisemna biegłego rzeczoznawcy majątkowego K.

P. z załącznikami k. 114 – 128/

Sąd zważył, co następuje:

Zdaniem Sądu powództwo zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (art. 991 § 2 k.c.).

Powód Z. Z. (1) jest jednym z dwojga dzieci spadkodawczyni M. Z. (1). Nie został wydziedziczony, nie jest także trwale niezdolny do pracy. W dacie śmierci spadkodawczyni była wdową.

W oparciu o treść cytowanego wyżej przepisu powodowi Z. Z. (1) przysługuje roszczenie o zapłatę z tytułu zachowku sumy odpowiadającej 1/2 wartości udziału spadkowego należnego spadkobiercy ustawowemu.

Art. 993 k.c. stanowi, że przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

Bezsporne jest, że spadkodawczyni M. Z. (1) dokonała w dniu 5 stycznia 2015 r. darowizny lokalu mieszkalnego stanowiącego jej własność na rzecz jednego z synów J. Z. (1), aktualnie jej spadkobiercą ustawowego w 1/2 części.

Sąd przyjął, że był to cały majątek spadkowy, bowiem stosownie do art. 6 k.c. nie zostało udowodnione, że w skład spadku po M. Z. (1) wchodzi inne składniki majątkowe, choćby te wymienione w odpowiedzi na pozew, bowiem na wykazanie ich istnienia i własności zostały przedstawione przez pozwanego żadne dowody.

Sąd nie podzielił zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia o zachówek stosownie do przepisu art. 1007 k.c. Zgodnie bowiem ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w uchwale z dnia 10 października 2013 r. III CZP 53/13 (Legalis nr 734740), która Sąd aprobuje, złożenie przez uprawnionego do zachowku wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy przerywa bieg terminu przedawnienia jego roszczenia o zachówek należny od spadkobiercy ustawowego.

Taka sytuacja występuje w przedmiotowej sprawie. Powód złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po matce M. Z. (1), złożenie takiego wniosku przerwało bieg terminu przedawnienia i na dzień wniesienia powództwa o zachówek roszczenie to nie zostało przedawnione.

Reasumując M. Z. (1) zmarła w dniu 4 marca 2015 r., zaś w dniu 19 sierpnia 2019 r. (data wpływu) Z. Z. (1) zgłosił do Sądu Rejonowego w Opocznie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej. Tym samym 5 - letni termin przedawnienia roszczenia o zachówek z art. 1007 k.p.c. w sprawie niniejszej nie upłynął.

W skład majątku M. Z. (1) wchodził lokal mieszkalny nr (...) położony w budynku przy ul. (...) w O. o powierzchni 38,19 m² wraz ze związanym z własnością tego lokalu udziałem wynoszącym 38/954 części budynku i urządzeniami,

które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego to lokalu w Sądzie Rejonowym w Opocznie Wydziale Ksiąg Wieczystych jest urządzona księga wieczysta KW nr (...).

Sąd przy ustalaniu wartości majątku M. Z. (1) pominął obciążającą w/w lokal mieszkalny służebność osobistą na rzecz M. Z. (1), gdyż w rzeczywistości lokal był nią obciążony niespełna dwa miesiące, tj. od dnia umowy darowizny – 5.01.2015 r. do dnia śmierci spadkodawczyni – 4.03.2015 r.

Przy ustalaniu wartości tego składnika majątkowego Sąd oparł się na sporządzonej na potrzeby niniejszego procesu opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego K. P., która w ocenie Sądu, w sposób szczegółowy, spójny, precyzyjny i nie budzący wątpliwości dokonała oszacowania wartości przedmiotowego lokalu na kwotę 146.000,00 zł.

W myśl cytowanego wyżej art. 991 § 1 k.c. powodowi Z. Z. (1) jako zstępnemu spadkodawczyni M. Z. (1) należy się zachówek w wysokości połowy wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym. Mając na uwadze fakt, iż powód jest jednym z dwojga zstępnych spadkodawczyni przysługuje mu zachówek w wysokości $\frac{1}{4}$ części wartości wchodzącego w skład spadku lokalu mieszkalnego, z zatem w kwocie 36.500,00 zł ($146.000,00 \text{ zł} : 4 = 36.500,00 \text{ zł}$) i taką kwotę Sąd zasądził na jego rzecz od pozwanego J. Z. (1) – punkt 1. sentencji wyroku.

Sąd uznał, że stosownie do treści art. 6 k.c. pozwany nie udowodnił, że zaspokoił powoda z tytułu zachowku, bowiem istniejące między nimi zobowiązania i dokonywane rozliczenia, na które powołał się w toku procesu pozwany nie dotyczyły tego stosunku prawnego. Dowody na zaspokojenie roszczenia powoda z tytułu zachowku, w przekonaniu Sądu powinny być wyraźne i jednoznaczne np. w formie pokwitowań i nie budzić wątpliwości, a rozliczenia, na które pozwany się powołuje nie mają takich cech.

Podobnie w ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie ma zastosowania art. 5 k.c., czyli naruszenie zasad współzycia społecznego przez pozwanego przy realizacji jego uprawnienia do zachowku wynikającego z tytułu dziedziczenia po matce.

Poza sporem jest, że relacje między braćmi – stronami w tej sprawie są niepoprawne, niewłaściwe, a w zasadzie prawdopodobnie nie ma między nimi żadnych relacji. Jednakże zachowania powoda, które być może stanowiły przyczyny, czy też współprzyczyny takiego stanu rzeczy, np. bezpodstawne zarzuty polegające na składaniu zawiadomień do prokuratury mające związek z pozwanym nie mogą zdaniem Sądu skutkować zastosowaniem art. 5 k.c. Natomiast zarzut dotyczący niesprawowania przez powoda należytej opieki nad zmarłą matką w świetle zarówno jego zeznań, jak i zeznać świadka A. W. jest oczywiście niezasadny.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. zasądając je od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sąd nie znalazł podstaw do rozłożenia tego świadczenia na raty zgodnie z wnioskiem pozwanego, ponieważ proces w tej sprawie toczył się już ponad rok, pozwany niewątpliwie posiada wysokie dochody skoro stać go na spłatę także wysokich rat pożyczek (vide: harmonogramy spłat – k. 161-165v) a zobowiązanie z tytułu zachowku przy uwzględnieniu stanowiska powoda, który nie zgodził się na rozłożenie świadczenia na raty niewątpliwie należy do zobowiązań, które powinno być zaspokojone w odpowiednim czasie.

Sąd oddalił powództwo w pozostałej części jako niezasadne – punkt 2. sentencji wyroku.

O kosztach procesu między stronami Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów.

Koszty poniesione w sprawie przez powoda to: 523,00 zł opłata sądowa i 1.496,96 zł koszt opinii biegłego, czyli łącznie 2.019,96 zł.

Koszty poniesione przez pozwanego to: 3.600,00 zł wynagrodzenie pełnomocnika według norm przepisanych, 17,00 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa i 1.496,96 zł koszt opinii biegłego, czyli łącznie 5.113,96 zł.

Wszystkie koszty procesu w sprawie wyniosły 7.133,65 zł (2.019,96 zł + 5.113,69 zł).

Powód wygrał proces w 87% i w tej sytuacji powinien ponieść koszty procesu w wysokości 13%, czyli w kwocie 927,37 zł. Poniósł je w kwocie 2.019,96 zł, zatem pozwany powinien zwrócić mu kwotę 1.092,00 zł tytułem kosztów procesu (2.019,96 zł – 927,37 zł ≈ 1.092,00 zł), i takie rozstrzygnięcie co do stron i kwoty powinno być zawarte w punkcie 3 sentencji wyroku. Jednakże na skutek oczywistej omyłki pisarskiej Sąd pomylił strony zasądając tę kwotę od powoda zamiast pozwanego.

W niniejszej sprawie powód został zwolniony częściowo od kosztów sądowych, a mianowicie od opłaty sądowej ponad kwotę 523,00 zł. Na koszty sądowe pokryte tymczasowo z funduszy Skarbu Państwa złożyła się zatem brakująca opłata sądowa od uwzględnionej części powództwa w kwocie 1.302,00 zł ($36.500 \text{ zł} \times 5\% = 1.825,00 \text{ zł} - 523,00 \text{ zł} = 1.302,00 \text{ zł}$). Stosownie do treści art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz.1398 ze zm.) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić (...) sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

Dlatego też Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego kwotę 1.302,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa – punkt 4. sentencji wyroku.

Podstawę rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 5. sentencji wyroku stanowi art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz.1398 ze zm.).

Za zgodność z oryginałem świadczy